

Predgovor

Po izidu 5. knjige *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (= SSKJ) leta 1991, s katero je bil končan dolgoletni projekt sodobnega slovarja slovenskega jezika srednjega obsega in pri katerem sem sodeloval pri 4. in 5. knjigi, sem iz skupine redaktorjev SSKJ samo jaz sprejel ponudbo za sodelovanje pri srednjeročnem projektu *Frazeološki slovar slovenskega jezika*. Kmalu za tem so mi ponudili tudi sodelovanje (tj. redakcijo slovničnih besed) pri projektu *Slovarski del novega slovenskega pravopisa*. Ta je bil načrtovan kratkoročno in ker je bilo možno realno pričakovati, da bo trajal največ pet let, sem ponudbo sprejel, in sicer z 80 % delovnega časa. Za frazeološki slovar naj bi mi tako preostalo 20 % delovnega časa, kar pomeni en dan v delovnem tednu. Pričakovano in dogovorjeno se ni uresničilo. Moje delovne naloge so bile namreč od začetka do konca pravopisnega projekta, vključno s korekturami do konca julija 2001, tolikšne kot pri drugih soavtorjih s 100-odstotnim delovnim deležem. Izdelava pravopisnega slovarja se je podaljšala na deset let. Za frazeologijo naj bi torej glede na dogovorjenih 20 % imel na voljo skupaj dve leti, a ji dejansko tega časa nisem mogel nameniti. Večji del tega, kar sem v tem času naredil na področju raziskovanja frazeologije, sem tako opravil izven službenega časa.

Moje delo pri projektu *Frazeološki slovar slovenskega jezika* naj bi bilo po moji prvotni zelo splošni zamisli sestavljeno iz dveh delov: 1. pripravljalnega in 2. izvedbenega. V pripravljalnem obdobju, katerega trajanje, kot se je izkazalo, bi bilo zaradi podaljševanja trajanja pravopisnega projekta nemogoče točno določiti, naj bi najprej pripravil čim bolj popolno slovensko frazeološko bibliografijo in se sproti seznanjal s frazeološkimi izsledki doma in v tujini. Potem naj bi izdelal zasnovo frazeološkega slovarja, obenem pa z lastnim raziskovanjem in objavami pridobival izkušnje in reference za izvedbo drugega dela – izdelavo frazeološkega slovarja.

Z okrožnico z naslovom Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU *Reorganizacija in natančna določitev programa dela* z dne 17. maja leta 1996, ki sta jo podpisala tedanja predstojnica Inštituta prof. dr. Varja Cvetko Orešnik in direktor ZRC SAZU doc. dr. Oto Luthar, sem dobil nalogo, naj ob delu za pravopis do konca leta 1996 predložim tudi

zasnovo za frazeološki slovar. Ker se je zamišljeni začetek izdelave frazeološkega slovarja s podaljševanjem trajanja projekta *Slovarski del novega Slovenskega pravopisa* nenehno odmikal proti letu 2000, izdelava zasnove takrat še ni bila potrebna in je v omenjenem roku tudi niso terjali od mene. Zato sem ob razmišljanju o njej nadaljeval z delom na naslednji nalogi, tj. raziskovanju frazeologije s sprotnim objavljanim rezultatov. Med te spadata med drugim izdaja monografije *Živali v prisposodobah* v dveh knjigah leta 1996 in 1998, dalje sodelovanje v radijski oddaji *Kdo ve* na Valu 202 Radia Slovenija od 1995–2000, v kateri sem poljudno pojasnil izvor okrog 150 frazemov in drugih izrazov ter sodelovanje v rubriki *Zakaj tako* tednika **7 D** v letih 2002–2005, v kateri sem izvorno pojasnil več kot 100 zanimivejših frazemov. Ko se je v letu 2000 pravopisni projekt približal dokončanju, sem pred realnejšim začetkom priprav za izdelavo *Frazeološkega slovarja slovenskega jezika* v Jezikoslovnih zapiskih 6 (2000), str. 81–116, objavil članek *Raziskovanje slovenske frazeologije – sedanje stanje in zasnova frazeološkega slovarja* (v nadaljevanju Keber, 2000). V njem je strnjen pregled stanja dotakratnih slovenskih frazeoloških raziskav in mojega dela pri projektu *Frazeološki slovar slovenskega jezika* ter raziskovanja frazeologije sploh, s katerim sem si pridobil izkušnje in reference za izvedbo drugega dela projekta – sestavljanja slovarja. Pri tem je bila zelo pomembna prav zasnova frazeološkega slovarja. Izdelava te je bila po raziskovanju frazeologije, ki sem ga medtem opravil, lažja in tudi veliko bolj aktualna kot konec leta 1996. Uporabno in praktično izvedljivo zasnovo frazeološkega slovarja bi lahko po mojem mnenju izdelal le izkušen frazeolog, leksikolog in leksikograf, torej raziskovalec z izkušnjami pri razlaganju frazemov in pisanju slovarjev sploh.

Pri izdelavi zasnove za frazeološki slovar sem upošteval izkušnje slovenskih in nekaterih tujih raziskovalcev, ki izhajajo predvsem iz obdelav in ocen frazeološkega gradiva v različnih slovenskih slovarjih in SSKJ, med katerimi so v novejšem obdobju tudi Pavličev petjezični ter v zadnjem desetletju štirje dvojezični frazeološki slovarji (gl. Keber, 2000, 85 d.). Nekaj napotkov je bilo mogoče dobiti tudi iz kritik SSKJ (gl. Keber, 2000, op. 46) kot novejšega in doslej najbogatejšega objavljenega vira slovenskega frazeološkega gradiva. V članku *Katere slovarje smemo pričakovati po izidu Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (JiS 39, 1993/94, št. 7–8, 346–350) je Peter Weiss frazeološkemu slovarju namenil dva odstavka. Izhajajoč tudi iz kritike SSKJ Jürgena Petermanna in Erike Kržišnik je na kratko podal svoj pogled na to, kako naj bi bila stalna besedna zveza predstavljena v frazeološkem slovarju. Konceptualnih in teoretskih vprašanj se je ob ocenjevanju hrvaške zbirke *Mali frazeološki rječnici*, med katerimi je tudi *Hrvatsko-slovenski frazeološki rječnik* avtorjev Antice Menac in Jurija Rojsa, lotila Erika Kržišnik (gl. JiS 1995/96, št. 3, 157–166). Jürgen Petermann je na »Frazeološkem popoldnevu« 15. marca 2000 v referatu z naslovom *Razmišljanje o konceptu minimalnih frazeoloških slovarjev za tujce* med drugim pokazal poskusne slovarske članke za svoj *Hrvatsko-njemački elektronski frazeološki rječnik* in ob grafičnem prikazu komentiral zgradbo slovarskega članka, ki temelji na posebnem računalniškem programu (gl. Skripta 5, zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, Ljubljana 2001, 23–34). Iz vsega tega, kar se je pri nas dotlej raziskovalo in naredilo, ni bilo mogoče dobiti prave predstave o zasnovi za frazeološki slovar. Na srečo je bilo dovolj zgledov pri drugih, saj frazeološki slovarji obstajajo v glavnem v vseh evropskih in tudi slovanskih jezikih. Zato se je bilo možno od koga učiti, tudi na napakah. To je prednost zamudnikov nasproti razvitim in pionirjem. Umestno je bilo torej upoštevati izkušnje drugih in na slovenskem gradivu uresničiti, kar je najboljše, najustreznejše, najbolj ekonomično.

Pri sestavljanju zasnove in sestavljanju slovarja sem se bolj kot po drugih zgledoval po naslednjih tujih frazeoloških slovarjih: Josip Matešić, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srp-*

skoga jezika (Zagreb 1982), Günther Drosdowski, Werner Scholze-Stubenrecht, *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten* (Mannheim – Leipzig – Wien – Zürich, 1992), František Čermák idr., *Slovník české frazeologie a idiomatiky, Přírovnání* (Praha 1983), *Frazemy jmenné a gramatické* (Praha 1988), *Výrazy neslovesné* (Praha 1988), *Výrazy slovesné A–P, R–Ž* (Praha 1994), A. K. Biriš, V. M. Mokienko, L. I. Stepanova, *Slovar' ruskij frazeologii, Istoriko-etimologičeskij slovar'*, Sankt-Peterburg 1998, A. K. Biriš, V. M. Mokienko, L. I. Stepanova, *Russkaja frazeologija, Istoriko-etimologičeskij slovar'*, 3-e izdanje, ispravlennoe i dopolnennoe, Moskva 2005 in Željka Fink Arsovski, *Hrvatsko-slavensko rječnik poredbenih frazema*, Zagreb 2006.

Prizadeval sem si, da bi bila moja zasnova frazeološkega slovarja slovenskega jezika enostavna, razumljiva, fleksibilna, skratka izvedljiva, a tudi dogradljiva v skladu z nepredvidljivo problematiko, ki se nujno pojavlja med izvedbo, tj. redakcijo vsakega slovarja. Po njej sem po letu 2001, tj. po izidu SP 2001, začel sestavljati frazeološki slovar, v katerem je s ponazoritvami zajet, stilno in slovnično ovrednoten ter pomensko in izvorno razložen velik del frazemov, ki se pojavljajo v knjižnem jeziku in vsakdanjem govoru na vseh področjih življenja. Pred začetkom je bilo treba najprej določiti, kaj so:

1. frazeološka enota ali frazem,
2. razporeditev gradiva,
3. obdelava frazeološkega gradiva,
4. frazeološki slovarski članek.

1. Frazeološka enota, frazem

Sestavljaavec frazeološkega slovarja mora najprej razčistiti vprašanje pojmovanja **frazeoloških enot** ali **frazemov**, ki so gradivo za frazeološki slovar. Ne da bi se spuščal v obravnavo dosedanjih in včasih zelo različnih pogledov na to vprašanje tako pri nas kot drugod, lahko povzamem, da so **frazeološke enote** ali **frazemi stalne besedne zveze**, katerih pomen ni ali je samo delno ugotovljiv iz pomenov njihovih sestavin in ki imajo praviloma stalno in samo omejeno spremenljivo sestavo. V širšem smislu spadajo v frazeologijo vse stalne besedne zveze, med njimi tudi terminološke, dalje frazemi s stavčno ali večstavčno sestavo, kot so reki, pregovori in krilatice. Menim, da vse te kategorije ne spadajo v frazeološki slovar, čeprav so za frazeologa zanimive, saj je iz njih nastalo ali še nastaja precej frazemov. To velja zlasti za pregovore, a tudi za terminološke besedne zveze, če se začnejo uporabljati preneseno na drugih področjih. Najbolj umestno jih je obravnavati in razlagati v posebnih slovarjih. Nekaj takih enot je kljub temu prišlo v *Slovar slovenskih frazemov*, ker je tako narekovala njihova aktualna frazeološka raba. To velja tudi za določeno število pragmatičnih in t. i. slovničnih frazemov, ki so v vsakem jeziku zelo specifični in težko razumljivi za tuje govorce.

2. Razporeditev frazeološkega gradiva

Med prvimi vprašanji, ki se pojavijo pred sestavljalcem frazeološkega slovarja, je **razporeditev frazeološkega gradiva**. To je po ustaljeni praksi razporejeno po abecednem in slovničnem principu. Tako je vsak frazem naveden tolikokrat, kolikor sestavin (besed) vsebuje in

se vsakokrat navede pri izbrani iztočnici. Kot sestavine oziroma iztočnice se besednovrstno pojavljajo samo *samostalnik*, *pridevnik*, *glagol*, *prislov*, *zaimek*, *števnik*. Tako npr. predlogi in vezniki ne morejo biti frazeološke iztočnice, razen če pride npr. do konverzije predloga v prislov (gl. **biti v**; **vsi smo v**). Ker pa se **razlaga frazema** in vse, kar spada zraven, v frazeološkem slovarju zaradi ekonomike navaja samo pri eni sestavini – iztočnici (SSKJ je pri tem izjema), je treba izbrati t. i. **glavno iztočnico**. Pri drugih neglavnih iztočnicah se v slovarju sklicuje na glavno iztočnico. Pri izbiri glavne iztočnice ima vedno prednost *samostalnik*, sledijo mu *pridevnik*, *glagol*, *prislov*, *zaimek*, *števnik*. Pri dveh ali več samostalnkih je glavna iztočnica prvi samostalnik, npr. **pések**, **poléno**, **púška** v frazemih **metáti kómu pések v očí**, **metáti kómu poléna pod nóge**, **vréči púško v korúzo**. Če v frazemu ni samostalnika, je glavna iztočnica *pridevnik*, npr. **súh** v frazemih **bíti na súhem**, **znájti se na súhem**, če ni samostalnika in pridevnika, *glagol* ali prvi od dveh ali več glagolov, npr. **odnêsti** v frazemu **pocéni jo odnêsti** itd. Pri primerjalnih frazemih, navadno z veznikom **kot** ali **kakor**, velja enak vrstni red besednih vrst kot iztočnic, ki so za veznikom oziroma desno od njiju, npr. **pólh** v frazemu **spáti kot pólh**, **zaklán** v frazemu **spáti kot zaklán**, **cérkev** v frazemu **tišína kot v cérkvi**. Pri iztočnicah, ki so sestavine velikega števila frazemov, npr. **gláva**, **srcé**, je tudi upoštevano opisano besednovrstno načelo, znotraj posamezne besedne vrste pa velja abecedni red. Izjeme pri opisanem določanju glavne iztočnice v tem slovarju so imenske ali izimenske sestavine frazemov, ki so vedno glavne iztočnice.

Glede na prikazano razporeditev ima *Slovar slovenskih frazemov* frazeološke slovarske članke z vsemi vidiki obravnave pri glavni iztočnici, pri drugih sestavinah so navedeni abecedno samo frazemi s kazalko na glavno iztočnico. Enako velja tudi za vse variante frazema, ki so razporejene po abecedi in s kazalko napotene h glavni iztočnici, npr. pri iztočnici **sméh**: **pókati od sméha** z variantami **críkniti od sméha**, **umírati od sméha**, **váljati se od sméha**, **zvíjati se od sméha**, tj. – **críkniti od sméha**, gl. *pokati od smeha* itd., pri iztočnicah **críkniti**, **pókati** itd. pa – **críkniti od sméha**, gl. *smeh*. **pókati od sméha**, gl. *smeh*. itd.

3. Obdelava frazeološkega gradiva

Frazemi so v slovarju obdelani na določen način, tj. z ustreznimi pisavami in velikostmi, da bi bili prepoznavni že na prvi pogled. Tako so glavne besedne **iztočnice** natisnjene z *malimi krepkimi črkami* (velikost 10) in v pisavi Myriad Pro, **frazemi** pa z *malimi krepkimi črkami* (velikost 9,5) in v pisavi Times New Roman, prav tako njihove *variante v okroglem ter fakultativne sestavine v oglatem oklepaju*. Vse oznake so pisane v navadni pisavi, a v manjši velikosti (tj. 8). Ponazarjalno gradivo je v pisavi Times New Roman (velikost 8,5), rubrika, ki jo uvaja znak ♦, je tiskana v pisavi Times New Roman (velikost 9,5), tam navedeni izrazi in frazemi pa v enaki velikosti v ležeči pisavi Times New Roman. Enako velja za rubriko s tujejezičimi ustrezniki, ki jih uvaja znak ©. Vse to je prvi pogoj za računalniško obdelavo. Zamišljeno je namreč bilo, da bi vnos obdelav frazemov za frazeološki slovar potekal po posebnem programu, narejenem v ta namen. Ta bi moral imeti za zaglavje in za posamezne vidike obravnave odrejena posebna polja s podpolji, kamor bi se vpisovali podatki. Tako oblikovano frazeološko slovarsko iztočnico je npr. predstavil Jürgen Petermann na že omenjenem mednarodnem srečanju 15. marca 2000. V polje za ponazarjalno gradivo bi tako npr. lahko prekopirali izbrane zglede iz elektronske podatkovne zbirke *Nova beseda* ali drugih spletnih

virov (npr. *Google*, *Najdi si*) ali ga vpisali iz gradiva *Kartoteke za SSKJ* in drugih klasičnih listkovnih virov. Takega programa za poskusni zvezek še nisem imel, prav tako ne za *Slovar slovenskih frazemov*, in to kljub obljubam in našim večletnim prizadevanjem. Vsekakor pa ta možnost ostaja za morebitno drugo dopolnjeno izdajo ali izdajo v elektronski verziji.

4. Frazeološki slovarski članek

Slovarski članek, v katerem je obravnavan frazem po zgoraj omenjenih vidikih, vsebuje:

1. frazem v izhodiščni, osnovni slovarski obliki, tj. pri glagolskih zvezah v nedoločniku, samostalniški in pridevniški v imenovalniku, seveda z izjemami, ki so določene npr. z rabo glagola samo v tretji osebi ednine ali dvojine, v samo določenem času, z rabo samostalnika samo v ednini ali množini ipd.;
2. zvrstne, stilne in druge oznake;
3. slovnične in druge oznake;
4. razlago ali več razlag; dodani so lahko tudi morebitne sopomenke, protipomenke, pomensko ali predstavno enaki ali sorodni frazemi ali enobesedni izrazi;
5. ponazoritve z besedilnimi oblikami v zgledih iz gradiva *Kartoteke za SSKJ*, iz elektronske podatkovne zbirke *Nova beseda*, iz raznih drugih spletnih virov ali drugih pisanih in ustnih virov;
6. podatek o nastanku, izvoru, motivu nastanka frazema;
7. primerjava z ustreznimi frazemi v nekaterih drugih jezikih.

Za pojasnitev naštetih vidikov slovarske obravnave frazema je potreben še kratek komentar (gl. tudi Keber, 2000, v opombah):

- K 1.** Zahteva po navajanju frazema v izhodiščni, osnovni slovarski obliki je dandanes samo-umevna, a popolnoma upravičena glede na dosedanjo prakso, ki je bila izpostavljena v kritikah SSKJ. Dejanska raba posameznega frazema z različicami je prikazana v ponazoritvah (gl. 5. vidik)
- K 2.** Pri oznakah sem se večinoma zgledoval po SSKJ, seveda z delnim zmanjšanjem njihovega števila in ustreznimi popravki v primerih, ko se je določena oznaka izkazala za preohlapno ali neustrezno. Poučno in smiselno je bilo pregledati, kako in v kolikšni meri so uporabljene oznake v primerjanih tujih frazeoloških slovarjih. Navajanje oznak pomeni, da bo slovenski frazeološki slovar normativen, kar je ob slabem poznavanju frazeologije ter poplavi in nekritičnem posnemanju tujih izrazov pravzaprav potrebno. Glede na posamezne kritične odzive nekaterih frazeoloških teoretikov o oznakah v poskusnem zvezku poudarjam, da so te izbrane po avtorskem individualnem občutku, ki se je izoblikoval v dolgoletnem intenzivnem slovarskem delu z gradivom najrazličnejših slogov. Pri SSKJ se je ta občutek oblikoval skupinsko in individualno več kot dve desetletji postopno od prve do pete knjige. Pri tem je primerjalni vidik, tj. primerjanje označevanja v drugih jezikih, lahko koristen. Omenjenih pristopov pa nikakor ne more nadomestiti samo teoretski pristop, še manj seštevanje oznak oziroma izhajanje samo iz oznak posameznih sestavin frazemov.
- K 3.** Tu sem se omejil na označevanje vezljivosti, števila, vidskosti in še kake oblikovne posebnosti – odvisno od posameznega obravnavanega frazema.

- K 4.** Razen sopomenk so navedeni, kadar seveda obstajajo, tudi frazeološke protipomenke, pomensko sorodni frazemi ter enobesedni izrazi, ki so nastali iz obravnavanega frazema.
- K 5.** V zglelih je po možnosti upoštevan najstarejši zapis, kar je do določene mere omogočalo gradivo *Kartoteke za SSKJ*. Navedeni so tudi zgledi z različicami (variantami, modifikacijami, prenovitvami) frazeološke iztočnice. Vse to je pomembno za ugotavljanje izvora frazema. V ta namen so pritegnjeni tudi starejši slovarji, kot so Cigaletov, Pleteršnikov, Glonarjev, in *Narečna kartoteka*, ki so v mnogih primerih upoštevani v komentarju o izvoru frazema v **6.** vidiku.
- K 6.** S tem vidikom raziskovanja slovenske frazeologije (tudi primerjalno evropsko) se že dlje časa intenzivno ukvarja avtor te zasnove (gl. npr. njegov prispevek *Razlaganje izvora slovenskih frazemov*, Skripta 5, zbornik za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, Ljubljana 2001, 35–50, v katerem je podal svoje izkušnje pri razlaganju izvora frazemov za radijsko oddajo *Kdo ve* od 1995 do 2000 in jih ponazoril z razlagami izvora petih frazemov po desetih vidikih, ki so razloženi v tem prispevku). Zato je ta vidik fakultativen oziroma upoštevan v primerih, ko je izvor frazema že pojasnjen ali pojasnljiv brez dolgotrajnega raziskovanja. Izvor nekaterih frazemov je pojasnjen zlasti v nemških frazeoloških in drugih slovarjih, npr. v slovarju nemškega pogovornega jezika Heinza Küpperja, v ruskih dvojezičnih frazeoloških, a tudi v etimoloških frazeoloških slovarjih, kot sta ruski in beloruski.
- K 7.** V češkem frazeološkem slovarju so ti jeziki z oznakami **A, N, F, R**, tj. angleški, nemški, francoski, ruski. V slovenskem frazeološkem slovarju so ob omenjenih upoštevani še sosednji hrvaški in drugi slovanski jeziki ali pa samo tisti jeziki, ki so za razlago izvora bistveni ali zanimivi. Podobne posamezne primerjave z nekaterimi drugojezičnimi frazemi najdemo npr. tudi v nemškem frazeološkem leksikonu Lutza Röhricha. V češkem frazeološkem slovarju so tujejezične ustreznike prispevali rojeni govorniki frazeologi, ki so bili obenem bohemisti. Pri nas frazeologov takega profila skorajda ni, s primerjalno, kontrastivno frazeologijo pa se za zdaj – sodeč po objavah – največ ukvarja avtor te zasnove. Glede na to je tudi ta vidik fakultativen.

Moja zasnova za frazeološki slovar slovenskega jezika izhaja iz mojih dosedanjih izkušenj in spoznanj pri raziskovanju slovenske frazeologije, razlaganju izvora frazemov ter iz poznavanja dosežkov na tem področju doma in v tujini. Deset že omenjenih vidikov, ki so se mi izoblikovali pri razlaganju izvora frazemov, sem prvič javno pojasnil v referatu na »Frazeološkem popoldnevu« 15. marca 2000 (gl. objavo v Skripta 5, 2001). Vsebovani so v tukaj omenjenih sedmih, zato so bile moje dosedanje razlage frazemov zelo uporabne za predstavitev v frazeološkem slovarju. V poskusnem zvezku *Frazeološkega slovarja slovenskega jezika* so posamezni vidiki obravnave uresničeni, fakultativna pa sta 6. in 7. vidik obravnave, enako velja za *Slovar slovenskih frazemov*. Opisana zasnova je bila odprta za nove ugotovitve in probleme, ki so se pojavljali med izvedbo projekta.

Z zasnovo frazeološkega slovarja so tesno povezani viri frazemov, ki so opisani v Keber, 2000, v poglavju *Viri frazeoloških raziskovanj*. Tu so nekoliko posodobljeno navedeni v izboru v poglavju *Viri in literatura (slovenska in neslovenska)*.

V zvezi z viri moram na tem mestu omeniti dve popolnoma nasprotni izkušnji. Prva slaba in pravzaprav sramotna za današnji čas je v zvezi z uporabo elektronskega Korpusa

slovenskega jezika FIDA. Ker Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU ni bil med ustanovitelji tega korpusa, inštitutski raziskovalci, ki delamo na slovarskih projektih s tržno perspektivo, kot npr. *Slovar slovenskih frazemov*, do njega nimamo sicer zelo razglašane prostega dostopa. Tak brezpogojni dostop pa ima npr. Nova beseda – elektronska podatkovna zbirka Inštituta za Slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Tako smo priča absurdu, da študentje, mladi raziskovalci in drugi lahko uporabljajo Korpus FIDA pri pisanju svojih diplom, raziskovalnih nalog, doktoratov idr., sestavljalec frazeološkega slovarja, vseslovensko pomembnega projekta, pa ne. Do manjkajočih podatkov sem tako moral priti po nekoliko daljši poti prek Google, Najdi.si idr. Druga, tokrat pozitivna izkušnja, je bila lepa gesta Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, s katero so mi za čas pisanja slovarja nesebično dali na razpolago svoje frazeološko gradivo, za kar se jim najlepše zahvaljujem.

Za načrtovanje obsega in s tem časa izdelave frazeološkega slovarja sem v letu 2002 na osnovi SSKJ izdelal okvirni oziroma začasni alfabetař, iz katerega se je dalo orientacijsko predstavljati, kolikšno je število frazemov, ki naj bi bili razloženi v slovarju. Za boljšo orientacijo pri določanju števila frazemov, obdelanih v frazeološkem slovarju, sem primerjal tudi število frazemov v nekaterih frazeoloških slovarjih drugih jezikov. Število obdelanih frazemov in čas izdelave frazeološkega slovarja v zasnovi sta bila zaradi kompleksnosti seveda lahko samo zelo približna (pet let in 10.000 frazemov), dejansko pa je število po konceptu obdelanih frazemov v času 8 let več kot 5.000. To je – resda samo obsegovno, ne pa konceptualno – primerljivo z nekaterimi sodobnejšimi frazeološkimi slovarji, kot so: Katarzyna Głowińska, *Popularny słownik frazeologiczny*, redakcja naukowa prof. Tadeusz Piotrowski, Warszawa 2000 (5000 frazemov), A. K. Biriš, V. M. Mokienko, L. I. Stepanova, *Russkaja frazeologija, Istoriko-etimologičeskij slovar'*, 3-e izdanie, ispravlennoe i dopolnennoe, Moskva 2005 (6000 frazemov), Anatolij Ivčenko, Sonja Wölke, *Hornjoserbski frazeologički slovník, Obersorbisches phraseologisches Wörterbuch, Verhnelužickij frazeologičeskij slovar'*, Budyšin/Bautzen 2004 (3600 frazemov).

Viri

Gradivo Inštituta za Slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (več kot 6 milijonov listkov).
Narečna kartoteka Inštituta za Slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
Nova beseda – elektronska podatkovna zbirka Inštituta za Slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
Gradivo Inštituta za slovensko narodopisje (pregovori, reki, frazeologija).
Internet: Google, Najdi si..., Razvezani jezik.